

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 10Sža/24/2013                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 9013899305                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 12.02.2014                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Jana Hatalová            |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2014:9013899305.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a z členov JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Petra Paludu, v právnej veci žalobcu: A. Y. Q., štátneho príslušníka Ruskej federácie, krajina pôvodu Čečensko, t. č. Ústav na výkon väzby a Ústav na výkon trestu odňatia slobody v Košiciach, Floriánska 18, zastúpený: Centrum právnej pomoci, Námestie slobody 12, Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia č. SLV-OLVS-65/2011 zo dňa 31. marca 2011, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/99/2011-154 zo dňa 10. mája 2012, po zrušení predchádzajúceho rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/16/2012 zo dňa 7. augusta 2012 nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky III. ÚS 1/2013-54 zo dňa 29. októbra 2013, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/99/2011-154 zo dňa 10. mája 2012 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. SLV-OLVS-65/2011 zo dňa 31. marca 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

### Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave na základe žaloby žalobcu preskúmal rozhodnutie žalovaného č. SLV-OLVS-65/2011 zo dňa 31. marca, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie ČAS: MU-7642-35/PO-Ž-2010 zo 4. februára 2011 Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, a ktorým bolo v zmysle § 19 ods. 1 písm. i/ zákona č. 480/2002 Z. z. o azyľe zastavené konanie o žalobcovej žiadosti o udelenie azyľu na území Slovenskej republiky.

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca odvolanie, v ktorom uviedol v podstate totožné odvolacie dôvody, ako proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/33/2007-98 zo dňa 28. augusta 2007, ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil rozsudkom sp. zn. 2Sža/24/2007 zo dňa 26. marca 2008.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 10Sža/16/2012 zo dňa 7. augusta 2012 potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/99/2011-154 zo dňa 10. mája 2012 v podstate použitím odôvodnenia uvedeného v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Sža/24/2007 zo dňa 26. marca 2008, pretože odvolacie dôvody i dôvody žiadosti o azyl ostali nezmenené.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č. k. III. ÚS 1/2013-54 vyslovil, že

1. základné právo A. Y. Q. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012 porušené boli.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

V odôvodnení uviedol:

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého ochrany sa fyzická osoba alebo právnická osoba domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania aj v súlade s judikatúrou ESĽP. Otázku, či konanie rešpektovalo princípy uvedené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, posudzuje ESĽP so zreteľom na „osobitné okolnosti prípadu“ posudzujúc konanie ako celok.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (napr. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06).

Nepochybne účelom čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 2 ústavy je zaručiť prístup k súdu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy za podmienky, že takéto preskúmanie nevylučuje zákon. Podmienky, za ktorých zákon vylučuje preskúmanie zákonnosti správneho orgánu súdom (§ 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku), je potrebné vykladať reštriktívne. Ich ústavne konformný výklad môže byť iba taký, ktorý umožní správnenému súdu poskytnúť účinnú (skutočnú), a nie iba iluzórnu ochranu právam fyzických osôb.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd v rámci konania vo veci samej vychádzal z obsahu sťažnosti, jej príloh, vyjadrení

účastníkov konania, obsahu spisu krajského súdu sp. zn. 1S/99/2011 a z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „migračný úrad“) 4. februára 2011 podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle“) rozhodol tak, že konanie o žiadosti sťažovateľa na udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky zastavil z dôvodu, že predtým už raz právoplatne rozhodol o neudelení azylu sťažovateľovi a neposkytnutí doplnkovej ochrany na území Slovenskej republiky. Proti rozhodnutiu migračného úradu podal sťažovateľ rozklad, ktorý minister vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „minister vnútra“) zamietol rozhodnutím sp. zn. SLV-OLVS-65/2011 z 31. marca 2011 (ďalej aj „rozhodnutie ministra vnútra“).

Sťažovateľ následne podal na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) žalobu proti rozhodnutiu ministra vnútra (č. I. 22 až č. I. 32 súdneho spisu), v ktorej tvrdil, že rozhodnutie ministra vnútra je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, a to z dôvodu, že migračný úrad a tiež minister sa vôbec nezaoberali novými skutočnosťami (nevykonali dôkazy v prospech sťažovateľa), hoci EŠLP vydal ešte 15. novembra 2010 predbežné opatrenie, ktorým rozhodol (až do rozhodnutia o jeho sťažnosti) o nevydaní sťažovateľa do Ruskej federácie na dobu neurčitú. Okrem toho uviedol, že bol nepravdivo obvinený „zo zabitia dvoch príslušníkov O., čo malo po dlhú dobu nepriaznivé následky pre sťažovateľa v konaní o priznanie medzinárodnej ochrany“, a predložil „... písomné svedectvo A. M. o nepravdivom obvinení sťažovateľa...“.

Sťažovateľ tiež v odvolaní podanom 21. júna 2012 poukázal aj na iné prípady osôb čechenskej národnosti a z iných kaukazských republík, ktoré po vrátení do Ruskej federácie boli podrobené mučeniu, resp. boli zastrelené za nejasných okolností, a v prípade svojho návratu sa sťažovateľ obáva nespravodlivého súdneho procesu a nespravodlivého odsúdenia. Na podporu svojich argumentov uviedol aj rozhodovaciu prax EŠLP (rozsudky Idalov proti Rusku z 22. mája 2012, Shaftyev proti Rusku z 3. mája 2012, Borisov proti Rusku z 13. marca 2012, tiež Karpenko, Kolpak, Mogilat a Nefedov), v ktorých EŠLP konštatoval porušenia čl. 3 a čl. 6 dohovoru.

Vychádzajúc z uvedených námietok sťažovateľa a odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že najvyšší súd na žiadnu z jeho námietok uvedených v odvolaní proti rozsudku krajského súdu fakticky nereagoval.

Podľa názoru ústavného súdu boli rozhodnutia súdov prvého a druhého stupňa v danej veci [najvyšší súd v odvolacom konaní iba citoval odôvodnenie svojho predchádzajúceho rozhodnutia sp. zn. 2 Sža/24/2007 z 26. marca 2008 (s. 4 až s. 13), ktorým bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o udelenie azylu] založené na príliš formalistickom výklade práva v rozpore s požiadavkou materiálnej ochrany práv zo strany súdnej moci, pričom sa s podstatnou argumentáciou sťažovateľa uvedenou v jeho odvolaní vôbec nevysporiadal.

Najvyšší súd mal vypracovaniu odôvodnenia tohto rozhodnutia venovať zvýšenú pozornosť (nie iba citovať svoje predchádzajúce rozhodnutie), ak navyše sťažovateľ vzniesol veľmi závažné námietky a skutočnosti, ktoré súviseli najmä s tým, že EŠLP vydal ešte 15. novembra 2010 predbežné opatrenie, ktorým rozhodol (až do rozhodnutia o jeho sťažnosti) o nevydaní sťažovateľa do Ruskej federácie na dobu neurčitú. Okrem toho nereagoval na najaktuálnejšie prípady, v ktorých EŠLP rozhodol v prospech iných osôb o porušovaní dotknutých článkov dohovoru zo strany Ruskej federácie.

Bolo povinnosťou najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu, aby dal odpovede na uvedené námietky sťažovateľa, ktoré namietal v odvolaní, pretože všetky štátne orgány a orgány verejnej moci sú povinné interpretovať a aplikovať právo predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou a medzinárodnými zmluvami garantovaných základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb. Rozsudok najvyššieho súdu považuje ústavný súd preto za prejav formalistického prístupu k interpretácii relevantných právnych noriem, ktorý má vo svojich dôsledkoch prvky arbitrárnosti.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012 je rozhodnutím, ktoré nie je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné, a preto rozhodol, že namietaným rozsudkom bolo porušené sťažovateľovo základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

2. K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a práva spočívajúceho v zákaze mučenia podľa čl. 3 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012.

Z už citovaného čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru vyplýva, že ich dikcia je v podstate identická, a aj preto ústavný súd zastáva názor, že z hľadiska požiadaviek, ktoré kladú na rozsah ochrany, nie sú medzi nimi žiadne rozdiely. Navyše, ústavný súd vo svojej judikatúre dotýkajúcej sa ochrany základných práv a slobôd upravených v ústave v súlade so záväzkom Slovenskej republiky vyplývajúcim okrem iného aj (a hlavne) z čl. 1 ods. 2 ústavy štandardne zohľadňuje a uplatňuje judikatúru ESĽP k porovnateľným ľudským právam a základným slobodám garantovaným dohovorom (obdobne III. ÚS 110/2011).

Vychádzajúc z obsahu namietaného rozsudku najvyššieho súdu, stanovísk a vyjadrení oficiálnych orgánov zameraných na ochranu ľudských práv, ale predovšetkým z judikatúry ESĽP dospel ústavný súd k záveru, že najvyšší súd pred svojím rozhodnutím vo veci sťažovateľa podcenil aj význam základného práva podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva podľa čl. 3 dohovoru, pretože bližšie neskúmal nové dôvody sťažovateľa, ktoré uviedol v odvolaní a ktoré boli spojené aj s novou rozhodovacou praxou ESĽP.

Tieto skutočnosti však už boli súčasťou konštatovania ústavného súdu, že v danom prípade najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012 porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu), preto ústavný súd jeho sťažnosti v tejto časti nevyhovел (bod 4 výroku nálezu).

Ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, rozhodnutie, ktorým bolo porušené základné právo, zruší (§ 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a môže vec vrátiť na ďalšie konanie [§ 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V danom prípade na ochranu základného práva sťažovateľa bolo potrebné nielen zrušiť rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 10Sža/16/2012 zo 7. augusta 2012, ale aj vrátiť vec na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

V ďalšom postupe je najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 250i ods. 1 O.s.p. pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky riadiac sa nálezom Ústavného súdu SR prihliadajúc i na, v čase vydávania rozhodnutí správnych orgánov, pre preskúmajúce súdy, neznáme skutočnosti, a preto bolo, so zreteľom na príkaz vyplývajúci z nálezu ústavného súdu, potrebné zmeniť rozsudok krajského súdu tak, že najvyšší súd zrušil preskúmané rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na nové konanie, v ktorom prihliadne i na skutočnosti predostreté v odvolacom konaní.

O trovách konania rozhodol súd podľa § 250k O.s.p. tak, že úspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnil. Žalovaný nemá zo zákona nárok na ich náhradu.

## **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.